

BŽŪP REFORMOS

2020 m. Rugsėjo mėn

ELP frakcija nuolat užtikrina, kad būtų atsižvelgiama į Europos ūkininkų bei mūsų kaimo bendruomenių interesus, ir toliau juos gins. Mūsų nuomone, žemės ūkis yra **strateginis sektorius**. Tikime daugiafunkce, į šeimos ūkius visoje Europoje orientuota bendra žemės ūkio politika, kuri suteikia ūkininkams galimybę daryti tai, ką jie daro geriausiai: gaminti kokybiškus maisto produktus, kuriais garsėjame. Mūsų frakcija pasisako už įvairialypį ir konkurencingą sektorių, kuriame ne tik pagaminamas pakankamas kiekis saugių ir aukštos kokybės maisto produktų, bet ir reaguojama į pagrįstą visuomenės susirūpinimą dėl aplinkos, klimato kaitos ir gyvūnų gerovės. Turime spręsti šias problemas drauge su mūsų ūkininkais, remdami tvarius gamybos modelius ir teikdami paskatas prisidėti prie klimato srities, biologinės įvairovės ir aplinkos tikslų įgyvendinimo.

1. Žalioji struktūra ir bendras aplinkos biudžetas

Diskusijos dėl žaliosios struktūros yra labai svarbios visuomenei, jas atidžiai stebi žiniasklaida, be to, jas vykdant nesutariama dėl labai ginčijamų dalykų. Todėl svarbu užtikrinti pusiausvyrą tarp visuomenės poreikių, plataus užmojo klimato srities ir aplinkos tikslų, taip pat ūkininkų interesų gynimo. Bendras aplinkos biudžetas (**BAB**) galėtų būti priemonė, leidžianti pasiekti pusiausvyrą vykdant tokias diskusijas.

Tai – novatoriškas metodas, kuris 2019 m. nebuvo įtrauktas į klausimų, dėl kurių balsuoja Komitetas, sąrašą. Nacionaliniame strateginiame plane bus numatyta nuosekli visuma, kuri apims pagal abu ramsčius

vykdomas intervencines priemones ir skiriamą finansavimą. Pasitelkiant BAB nustatyti vieną bendro BŽŪP strateginio plano procentinį dydį, skirtą aplinkos ir klimato srities tikslams įgyvendinti, yra logiškas sprendimas. Valstybės narės galėtų naudotis BAB, siekdamas lanksčiai bei atsižvelgiant į savo aplinkybes ir poreikius prisidėti prie 6 straipsnyje nustatytų aplinkos ir klimato srities tikslų įgyvendinimo.

BAB suteikia galimybę pasiekti kompromisą dėl finansinių asignavimų su aplinka ir klimatu susijusioms priemonėms – šis aspektas bus svarbus atliekant viešą žemės ūkio reformos vertinimą. Kitas BAB pranašumas yra tai, kad nacionalinio paketo lėšų paskirstymo pagal abu ramsčius būdas (t. y. paskirstymo teisingumas) netenka prasmės, nes kiekviena valstybė turėtų skirti vienodą bendrą procentinį lėšų dydį pagal abu ramsčius.

BAB lėšos turėtų būti skiriamos šioms intervencinėms priemonėms:

- > privalomam reikalavimui dėl 5 proc. žemės skyrimo ekologiniu požiūriu svarbioms vietovėms (1 ramstis);
- > ekologinėms sistemoms (1 ramstis);
- > baltyminiams augalams (1 ramstis);
- > bitininkystės sektoriui ir kitų sektorių veiklos programų aplinkosaugos aspektams (1 ramstis);
- > agrarinėms aplinkosaugos tvarumo priemonėms klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos srityje ir kitiems valdymo įsipareigojimams (2 ramstis);
- > gamtinėms ar kitokioms vietovei būdingoms kliūtims (2 ramstis);
- > dėl tam tikrų privalomų reikalavimų susidariusiems nepalankioms konkrečios vietovės sąlygoms (2 ramstis);
- > visų rūšių EŽŪFKP intervencinėms priemonėms, kuriomis siekiama 6

straipsnio 1 dalies d, e, f ir i punktuose nurodytų konkrečių su aplinka ir klimatu susijusių tikslų (2 ramstis);

- > išlaidoms ūkių konsultavimo paslaugoms, skirtoms aplinkos ir klimato kaitos poveikiui gerinti (1 ir 2 ramsčiai).

Supaprastinimo sumetimais nereikėtų skirtingai vertinti pavienių intervencinių priemonių. Bazinė pajamų parama tvarumui didinti BAB lėšomis nedengiama, išskyrus tuos atvejus, kai kalbama apie 5 proc. ariamosios žemės, kurioje pagal paramos sąlygas privaloma naudoti negamybinius elementus, arba plotus, kuriuose nenaudojami pesticidai ir trąšos (buvusios ekologiniu požiūriu svarbios vietovės).

Pasisakome už tai, kad BAB turėtų būti skiriama 30 proc. lėšų.

Siekiant išvengti pavojaus, kad bus „ištuštintas 2 ramstis“, klimato srities ir aplinkos priemonėms reikia skirti bent 30 proc. 2 ramsčio išlaidų. Dėl to taip pat nebekiltų poreikis privalomai paskirstyti procentinę lėšų dalį pirmojo ramsčio intervencinėms priemonėms.

Lėšų perkėlimui iš vieno ramsčio į kitą taip pat tenka svarbus vaidmuo. Iš 1 ir 2 ramsčių pervestiems pinigams bendro finansavimo įsipareigojimai netaikomi.

Klausimas, kuriems reikalavimams taikomos **paramos sąlygos**, toliau išliks labai prieštaringa politine problema. **Ekologines sistemas** reikėtų taikyti tokiems elementams kaip Ūkių tvarumo priemonė maisto medžiagų naudojimui valdyti (FAST) arba mažiausias procentinis negamybinės žemės dydis, viršijantis pagal paramos sąlygų taisyklės jau taikomą įpareigojimą ūkininkams.

Pritariame tam, kad kalbant apie ekologiniu požiūriu svarbias vietoves (negamybinės paskirties vietoves arba vietoves, kuriose nenaudojami pesticidai ir trąšos) valstybių narių lygmeniu būtų nustatytas 8 proc. tikslas. 5 proc. tikslą reikėtų privalomai nustatyti visiems ūkininkams, kartu pagal galiojančias žalinimo taisykles numatant lankstumo priemones. Valstybės narės turėtų privalomai įgyvendinti likusias intervencines priemones, šiuo tikslu pasitelkdamos paskatas.

Valstybės narės privalo užtikrinti, kad ekologinės sistemos būtų patrauklios, siekiant, kad į jas aktyviai įsitrauktų ūkininkai. Šiam tikslui nepanaudotas lėšas reikėtų perskirstyti kitoms valstybėms narėms. Jei bus nuspręsta nekurti bendro aplinkos biudžeto, ekologinėms sistemoms

nepanaudotas lėšas būtų galima skirti antrajame ramstyje nustatytoms aplinkos apsaugos priemonėms.

Koks turėtų būti ekologinių sistemų „sąrašų grindžiamas metodas“?

Siekiant išsaugoti ir sustiprinti BŽŪP bendrumą, Komisijai reikėtų suteikti įgaliojimus priimti deleguotąjį aktą, kuriuo būtų sudaromas Sąjungos praktikos, atitinkančios pagrindiniame akte nustatytas taisykles, katalogas. Valstybės narės, remdamosi pirmiau minėtu Sąjungos katalogu, sudaro nacionalinį veiklos, atitinkančios ekologinių sistemų reikalavimus, sąrašą.

Reikėtų toliau iš esmės taikyti **III priedą**, kuriame nustatyti techniniai reikalavimai, vykdytini pagal Žemės ūkio ir kaimo plėtros komiteto (AGRI) patvirtintas sąlygas (gerą agrarinę ir aplinkosaugos būklę ir teisės aktais nustatytus valdymo reikalavimus). Siekiant išlaikyti Europos žemės ūkio politikos bendrumą, valstybėms narėms nereikėtų suteikti galimybės į paramos sąlygas įtraukti papildomų reikalavimų. Įgyvendinant ekologines sistemas reikėtų atlyginti už aukštesnius reikalavimus.

Siekiant supaprastinimo reikia skatinti derinti ekologines sistemas ir sąlygas įgyvendinat „patobulintas ekologines sistemas“. Kadangi įgyvendinant ekologines sistemas siekiama didesnių užmojų, taikant paramos sąlygų sistemą nereikia atlikti šių priemonių „dvigubos patikros“.

2. BŽŪP socialinis aspektas

ES lėšas reikėtų skirti tik tiems gavėjams, kurie teisėtai samdo darbuotojus. Kitos frakcijos nori į paramos sąlygas įtraukti užimtumo teisės aktus, taip užtikrinant, kad BŽŪP parama nebūtų mokama ūkininkams, kurie neteisėtai įdarbina darbuotojus. Nacionalinės socialinės politikos įgyvendinimas nėra Europos žemės ūkio politikos uždavinys; ši sritis priklauso tik valstybių narių kompetencijai. Todėl BŽŪP lėšų išmokėjimo negalima susieti su nacionaliniais darbo ar socialinės srities teisės aktais. Nepaisant to, žemės ūkio sektoriui taip pat tenka socialinė atsakomybė panaikinti neteisėtą darbą, laikytis teisiškai nustatytų darbo standartų ir apsaugoti sezoninius darbuotojus. Neteisėtai darbuotojus įdarbinantys ūkininkai ir žemės ūkio įmonės negali gauti tiesioginių išmokų..

3. Klimatas

Pritariame tam, kad 40 proc. BŽŪP turėtų būti naudojama klimato priemonėms. Šią apibrėžtį reikia patikslinti. Taip pat palankiai vertiname intervencines priemones, skirtas šlapynių ir durpynų apsaugai ir atkūrimui remti.

Tvirtai pritariame minčiai, kad reikia skatinti Europos žemės ūkio produktų, kuriais prisidedama prie sveiko gyvenimo būdo, gamybą ir vartojimą, pvz., primygtinai raginant valstybes nares nustatyti tikslingesnius PVM tarifus (be kitų produktų) vaisiams ir daržovėms.

4. Atsparumas antimikrobinėms medžiagoms

Turime kovoti su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms ir sudaryti palankesnes sąlygas būtinam antibiotikų naudojimo mažinimui. Įgyvendinant BŽŪP būtina kurti paskatas, kuriomis būtų skiriama parama šio tikslo siekiantiems ūkininkams.

Turi būti atlyginama už išankstinius veiksmus.

5. Parama pievoms

Reikėtų, kad valstybės narės turėtų galimybę intensyviau teikti paramą pievų srityje, skirdamos pirmojo ramsčio išmokas arba įgyvendindamos patrauklias programas pagal 2 ramstį ir paprašyti valstybių narių apsvastyti šią galimybę atsižvelgiant į nacionalinius klimato tikslus. Bet kuriuo atveju už daugiametes pievas neturi būti gaunama mažesnių nei nacionalinis bazinės pajamų paramos tvarumui didinti išmokų vidurkis tiesioginių išmokų. Pievos padeda saugoti biologinę įvairovę ir švelninti klimato kaitą.

Paramai reikėtų taikyti mažiau biurokratinių taisyklių, pvz., tais atvejais, kai siekiant biologinės įvairovės pievose kartu auginami kai kurie augalai.

6. Sąsaja su strategija „Nuo ūkio iki stalo“

Reikia atidžiai įvertinti strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ ir biologinės įvairovės strategijos principus. Susitarus dėl naujos

BŽŪP atitinkamais atvejais reikėtų vengti sukurti papildomos administracinės naštos ūkininkams. Būtų naudingiau paraginti valstybes nares savo nacionaliniame strateginiame plane tinkamai apibrėžti ekologines sistemas ir 2 ramsčio programas. Vis dėlto, jei ūkininkai susidurs su papildomais reikalavimais, valstybės narės turės skirti papildomą finansavimą.

7. Viršutinės ribos nustatymas, proporcingas išmokų mažinimas, perskirstymas

Siekdamas užtikrinti teisingesnį BŽŪP lėšų paskirstymą, AGRI apsiribojo dviem priemonėmis: **išmokų sumažinimu** (toliau – viršutinės ribos nustatymas) ir **perskirstymo išmoka**. Komisijos pasiūlytas **proporcingas išmokų mažinimas** išbrauktas iš teksto.

Ne mažiau kaip 5 proc. valstybių narių tiesioginių išmokų paketų lėšų reikia skirti perskirstymo išmokai. Viršutinė riba taikoma gautai sumai, kuri viršija 100 000 EUR vienam ūkiui, atėmus ekologinių sistemų ir jaunųjų ūkininkų išlaidas bei 50 proc. darbo sąnaudų.

Jei 10 proc. (t. y. 5 proc. daugiau nei privaloma) nacionalinio paketo panaudojama kaip perskirstymo išmoka, valstybė narė gali nuspręsti nenustatyti viršutinės ribos. Perskirstymo išmokos privalumai yra tokie, kad ji yra nebiurokratiška, jai keliamų reikalavimų neįmanoma apeiti pasitelkiant teisinį „kūrybiškumą“, ji suprantama ir naudinga smulkesniems ūkiams.

Pritariame AGRI pozicijai, tačiau manome, kad minimalią privalomą perskirstymo išmoką reikia padidinti iki 7 proc. ir iki 12 proc., kad nebūtų taikoma viršutinė riba.

8. Veiklą vykdomas ūkininkas

Turime vengti skirti finansavimą verslo modeliams tais atvejais, kai subsidijų gavėjo su jo ūkiu nesieja joks konkretus ryšys, išskyrus pajamas. Pritariame tam, kad šešėliniu lygmeniu būtų susitarta dėl kompromisinio teksto, kuriame reikalaujama, kad būtų vykdoma bent minimali žemės ūkio veikla. Raginame valstybes nares, prižiūrint Komisijai, pateikti neigiamą tiesioginių išmokų gavėjų, kuriems tiesioginės išmokos netaikomos, sąrašą. Be to, jei valda, kuriai teikiamos BŽŪP išmokos, yra didesnės, pirmiausia ne žemės ūkio struktūros, dalis, šis procesas turi būti vykdomas skaidriai.

9. BŽŪP strateginiai planai, veiklos rezultatų stebėsenos ir kontrolės sistemos

Pritariame ketinimui supaprastinti ir modernizuoti BŽŪP, kad būtų užtikrinama ekonominė nauda ūkininkams ir patenkinami piliečių lūkesčiai, sukuriant programos modelį pagal BŽŪP strateginius planus ir parengiant realistišką rezultatais grindžiamą veiklos rezultatų planą. Pabrėžiame, kad tokiais pasiūlymais neturėtų būti iš dalies renacionalizuojamam ūšų žemės ūkiopolitika, be to, jie neturi kelti pavojaus BŽŪP išlaidų finansiniam patikimumui. Todėl pasisakome už tai, kad ES lygmeniu būtų toliau taikomos bendros taisyklės, intervencinės priemonės ir kontrolės sistemos, siekiant išvengti iškraipymų, skirtingos nacionalinės praktikos ir užtikrinti vienodas sąlygas ūkininkams.